

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Факультет № 3

Кафедра педагогіки та психології

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни **«Основи соціально-психологічної реабілітації»**

вибіркових компонент

освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

053 «Психологія» (психолог ювенальної превенції)

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 27.11.2023 № 10

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 3
Протокол від 15.11.2023 № 12

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін ХНУВС
Протокол від 24.11.2023 № 10

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології
(Протокол від 10.11.2023 № 18)

Розробники:

Професор кафедри педагогіки та психології факультету № 3 ХНУВС,
доктор психологічних наук, професор – Мілорадова Н.Е.

Рецензенти:

- 1.
2. Доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3 ХНУВС,
кандидат психологічних наук, доцент – Доценко В.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4,0 Загальна кількість годин – 120 Кількість тем – 11	05 «Соціальні науки» 053 «Психологія» Здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (психолог ювенальної превенції)	Навчальний курс № 4 Семестр № 7 Вид контролю: залік
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
<div style="text-align: center;">денна форма навчання</div> Лекції – 30 год; Семінарські заняття – 30 год; Самостійна робота – 60 год; Індивідуальні завдання: Реферати (тощо) – 1, семестр № 7		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Основи соціально-психологічної реабілітації» є формування у здобувачів вищої освіти знань та навичок використання сучасних психореабілітаційних заходів.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Основи соціально-психологічної реабілітації» є:

- дати загальні уявлення про основні психологічні реабілітаційні заходи та ознайомити з основними змістом, принципами та підходами до реабілітаційного процесу й основними методами психологічної реабілітації;
- вивчення, аналіз та узагальнення практики, досвіду застосування методів психологічного супроводу соціально-психологічної реабілітації людини.

Міждисциплінарні зв'язки: загальна психологія, психодіагностика, клінічна психологія, соціальна психологія, вікова психологія, основи практичної психології, кримінальна психологія, психологія сім'ї, психологія девіантної поведінки, соціально-психологічний тренінг в поліції, основи психологічної корекційної, основи психотерапії, основи психологічного консультування.

Очікувані результати навчання: в результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- базові поняття реабілітаційної психології;

- історію розвитку та теоретичні основи реабілітаційної психології;
- напрямки та методи реабілітаційної психології взагалі та психологічної реабілітації – зокрема;
- основні підстави для реалізації заходів психологічної реабілітації
- основи реабілітації окремих цільових груп;
- види та принципи реабілітації;
- методи психологічної підтримки та відновлення осіб, які отримали психічні травми;
- методи діагностики, способи попередження відхилень у соціальному статусі, психічному розвитку особистості.
- сучасні новітні тенденції розвитку реабілітаційної психології;

Вміти :

- вільно володіти поняттями та категоріями, що розкривають суть предмету;
- орієнтуватись в основних теоретичних положеннях та практичних методах реабілітаційної психології
- адекватно оцінювати застосування принципів реабілітаційного процесу
- проводити соціально-психологічний аналіз ситуацій надання реабілітаційних послуг;
- складати та реалізувати програми психологічної реабілітації;
- застосовувати реабілітаційні заходи в залежності від ситуації та цільової групи;
- опрацьовувати інформаційні джерела з нових методів та методик психологічного супроводу реабілітації людини
- застосувати одержані знання в практичній діяльності;
- творчо підходити до вирішення навчальних консультативних ситуацій.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни : «Основи соціально-психологічної реабілітації»		
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
	ЗК 2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
	ЗК 3	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій
	ЗК 4	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК 5.	Здатність бути критичним і самокритичним

	ЗК 6	Здатність приймати обґрунтовані рішення
	ЗК 7	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
	ЗК 8.	Навички міжособистісної взаємодії
	СК 3	Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
	СК 8	Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).
	СК 9	Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту
	СК 11	Здатність дотримуватися норм професійної етики.
	СК 12	Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

3 Програма навчальної дисципліни

Тема № 1. «Реабілітаційна психологія в умовах екстремальних ситуацій».

Загальне поняття про реабілітацію. Розвиток загальної концепції реабілітації. Характеристика предмету реабілітаційної психології. Реабілітаційна психологія та психологічна реабілітація.

Основні принципи реабілітації. Об'єкти соціально-психологічної реабілітації та діяльність з ними. Основні складові реабілітації. Правові засади реабілітаційного процесу. Нормативно-правова база щодо реабілітації дітей. Вимоги до психолога, що працює в реабілітаційній мультифункціональній бригаді. Особливості роботи реабілітаційного психолога з постраждалими.

Тема № 2. «Характеристика психотравмівних та кризових ситуацій».

Поняття травмуючої ситуації. Її ознаки та різновиди. Екстремальні ситуації та їх класифікація. Кризова ситуація. Критичні ситуації та їх класифікація. Основні риси травмуючої ситуації. Поняття про психічну травму. Типологія травмівних подій. «Монотравма», «Мультитравма», «Політравма» та їх особливості. Колективна травма та її особливості. Психологічні наслідки колективної травми. Життєві ситуації особистості. Типи життєвих ситуацій відповідно рівня їхньої суб'єктивної складності та впливу на психічне здоров'я. Види дитячих травм.

Тема № 3. «Діагностичний інструментарій у реабілітаційному процесі».

Базові принципи психодіагностики постраждалих осіб. Психодіагностика осіб, що пережили травмівну подію. Особливості посткризової психологічної діагностики дітей. Короткі характеристики

психодіагностичних методик. Характеристика методів психологічної реабілітації.

Тема № 4. «Соціально-психологічна реабілітація психічних хворих».

Завдання реабілітації психічно хворих. Сучасні концепції реабілітації в психіатрії. Невротичні реакції, неврози, невротичний розвиток. Поняття про депресії, види депресій. Особливості реабілітації хворих на психічні захворювання. Неврози та депресії у дітей і підлітків та особливості їх реабілітації.

Тема № 5. «Соціально-психологічна реабілітація соматичних хворих».

Поняття про хронічні соматичні хвороби. Особливості людей, що хворіють на хронічні соматичні хвороби. Психологічна реабілітація соматичних хворих. Психолого-педагогічна реабілітація соматично хворих дітей.

Тема № 6. «Соціально-психологічна складова реабілітації осіб з обмеженими можливостями».

Предмет і завдання спеціальної психології. Завдання психологічної реабілітації людей з різними психофізичними порушеннями. Загальні психолого-педагогічні аспекти реабілітації людини з обмеженими можливостями. Методи дослідження психологічних особливостей людини з різними психофізичними порушеннями у спеціальній психології. Теоретичні підходи до оцінювання стану батьків дітей з особливими потребами. Програма раннього втручання. Основні етапи реабілітаційних заходів дитини та родини. Основні чинники, що ускладнюють адаптацію родин з дитиною, яка має особливі потреби.

Тема № 7. «Психологічні розлади пов'язані з впливом стресу та основи їх психологічної реабілітації».

Психологія горя. Нозологічні форми стресових розладів. основні принципи надання психологічної допомоги постраждалим внаслідок психотравматичних ситуацій. посттравматичні стресові розлади: критерії діагностики, симптоматика, епідеміологія. Особливості надання психологічної допомоги на різних етапах дії екстремальних чинників. перша психологічна допомога при гострих реакціях на стрес. допомога постраждалим в екстремальній ситуації в гострий період та при гострій реакції на стрес. Дебрифінг. Допомога постраждалим в екстремальній ситуації період стабілізації обстановки. Допомога постраждалим в екстремальній ситуації в період віддалених наслідків. Травмафокус – нейропсихотерапевтичний метод опрацювання психотравми. Особливості застосування різноманітних методів надання психологічної допомоги постраждалим в екстремальній ситуації.

Тема № 8. «Соціально-психологічна реабілітація осіб, що зазнали впливу чинників соціального стресу».

Поняття про полімодальну життєву кризу. Хворобливі прояви соціальних стресових розладів. Професійне вигорання як психофізіологічна проблема. Психологічне вигорання в соціальних професіях. Профілактика професійного вигорання. Методи впливу на свідомість у тоталітарних сектах. Фізіологічні та психологічні наслідки перебування у тоталітарній секті. Особливості психологічної реабілітації жертв тоталітарних сект.

Тема № 9. «Особливості соціально-психологічної реабілітації дітей-соціальних сиріт».

Соціальне сирітство. Визначення, особливості та види. Особливості раннього розвитку дітей в умовах перебування в державних закладах та основні напрямки психологічної реабілітації. Психологічні особливості розвитку дітей молодшого та шкільного віку - соціальних сиріт, основні методи психологічної реабілітації. Основні заходи психологічної реабілітації підлітків, що позбавлені батьківської опіки.

Тема № 10. «Особливості соціально-психологічної реабілітації постраждалих в наслідок бойових дій».

Психологічна реабілітація жертв стрес факторів воєнного генезу. Наслідки впливу стресових факторів в умовах ведення бойових дій. Психологічне супроводження та кризова підтримка військовослужбовців після участі у бойових діях. Психологічна допомога ветеранам війни. Соціально-психологічна допомога особам, що пережили полон та тортури. Психологічна допомога внутрішньо переміщеним. Психологічна допомога родинам ветеранів. Міграція та психологічне здоров'я. Психологічна адаптація до умов іншої культури. Особливості психологічної реабілітації вимушених мігрантів.

Тема № 11. «Соціально-психологічна реабілітація дітей і дорослих, які постраждали від домашнього насилля».

Поняття та види домашнього насилля. Цикли насилля. Психологічний портрет жертви домашнього насилля. Психологічний портрет кривдника. Реабілітація дітей, які зазнали домашнього насильства. Реабілітація жінок та чоловіків, які зазнали домашнього насильства. Робота психолога з кривдником. Корекційна програма для жертв домашнього насилля. Корекційна програма для кривдника.

4. Структура навчальної дисципліни
4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни темами
(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 8							
Тема № 1. Реабілітаційна психологія в умовах екстремальних ситуацій	8	2	2			4	
Тема № 2. Характеристика психотравмівних та кризових ситуацій	14	4	4			6	
Тема № 3. Діагностичний інструментарій у реабілітаційному процесі	10	2	2			6	
Тема № 4. Соціально-психологічна реабілітація психічних хворих	8	2	2			4	
Тема № 5. Соціально-психологічна реабілітація соматичних хворих	8	2	2			4	
Тема № 6. Соціально-психологічна складова реабілітації осіб з обмеженими можливостями	10	2	2			6	
Тема № 7. Психологічні розлади пов'язані з впливом стресу та основи їх психологічної реабілітації	14	4	4			6	
Тема № 8. Соціально-психологічна реабілітація осіб, що зазнали впливу чинників соціального стресу	14	4	4			6	
Тема № 9. Особливості соціально-психологічної реабілітації дітей-соціальних сиріт	10	2	2			6	
Тема № 10. Особливості соціально-психологічної реабілітації постраждалих в наслідок бойових дій	14	4	4			6	
Тема № 11. Соціально-психологічна реабілітація дітей і дорослих, які постраждали від домашнього насилля	10	2	2			6	
Всього за семестр № 8	120	30	30			60	залік

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1. Реабілітаційна психологія в умовах екстремальних ситуацій.		
1. Проаналізувати різні уявлень про реабілітацію. 2. Визначити особливості загальної концепції реабілітації. 3. Розкрити сутність основних принципів реабілітації. 4. Визначити та розкрити сутність основних етапи реабілітації. 5. Проаналізувати правові засади реабілітаційного процесу. 6. Визначити в чому полягають правила конфіденційності. 7. Розкрийте сутність вимог до психолога, що працює в реабілітаційній мультифункціональній бригаді. 8. Визначте особливості роботи реабілітаційного психолога з постраждалими.	Основна: 3,4,6,8 Допоміжна: 2,6,8,9 Інформаційні ресурси в інтернеті 1-6	
Тема № 2. Характеристика психотравмівних та кризових ситуацій.		
1. Проаналізувати особливості та зміст поняття травмуюча ситуація. 2. Визначити ознаки та різновиди травмуючих ситуацій. 3. Розглянути класифікацію екстремальних ситуацій. 4. Проаналізувати особливості та виклики критичних ситуацій. 5. Визначити основні риси травмуючої ситуації. 6. Розглянути типологію травмівних подій. 7. Розглянути зміст та особливості таких понять як «монотравма», «мультитравма», «політравма». 8. Виокремити особливості та ознаки колективної травма. 9. Проаналізувати психологічні наслідки колективної травми. 10. Розглянути особливості життєвих ситуації особистості. 11. Проаналізувати типи життєвих ситуацій	Основна: 3,4,6,8 Допоміжна: 2,6,8,9 Інформаційні ресурси в інтернеті 3-5	

	відповідно рівня їхньої суб'єктивної складності та впливу на психічне здоров'я. 12. Розкрити зміст та особливості дитячих травм.	
	Тема №3. Діагностичний інструментарій у реабілітаційному процесі.	
	1. Розглянути базові принципи психодіагностики постраждалих осіб. 2. Виокремити особливості психодіагностики осіб, що пережили травмівну подію. 3. Виокремити особливості посткризової психологічної діагностики дітей. 4. Проаналізувати існуючі психодіагностичні методики. 5. Розкрити сутність методів психологічної реабілітації.	Основна: 3,4,6,8 Допоміжна: 2,6,8,9 Інформаційні ресурси в інтернеті 3-5
	Тема № 4. Соціально-психологічна реабілітація психічних хворих.	
	1. Проаналізуйте завдання реабілітації психічно хворих. 2. Розкрийте сутність сучасних концепцій реабілітації в психіатрії. 3. Визначте особливості невротичних реакцій особистості. 4. Класифікація неврозів та їх особливості. неврози, невротичний розвиток. 5. Проаналізуйте існуючі класифікації депресивних станів. 6. Визначте особливості реабілітації хворих на психічні захворювання. 7. Розкрийте сутність неврозів та депресій у дітей і підлітків та особливості їх реабілітації.	Основна: 3,7,8 Допоміжна: 2, 5-9 Інформаційні ресурси в інтернеті : 3-5.
	Тема №5. Соціально-психологічна реабілітація соматичних хворих.	
	1. Проаналізуйте поняття про хронічні соматичні хвороби. 2. Визначте особливості людей, що хворіють на хронічні соматичні хвороби. 3. В чому полягає сутність психологічна реабілітація соматичних хворих. 4. В чому полягає психолого-педагогічна реабілітація дітей з соматичними хронічними хворобами 5. Проаналізуйте в чому полягає сутність психолого-педагогічної реабілітація соматично	Основна: 3,7,8 Допоміжна: 2, 5-9 Інформаційні ресурси в інтернеті : 3-5.

	хворих дітей.	
	Тема №6. Соціально-психологічна складова реабілітації осіб з обмеженими можливостями	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізуйте предмет і завдання спеціальної психології. 2. Визначте завдання психологічної реабілітації людей з різними психофізичними порушеннями. 3. Проаналізуйте загальні психолого-педагогічні аспекти реабілітації людини з обмеженими можливостями. 4. Розкрийте сутність методів дослідження психологічних особливостей людини з різними психофізичними порушеннями у спеціальній психології. 5. Проаналізуйте теоретичні підходи до оцінювання стану батьків дітей з особливими потребами. 6. Визначте особливості програми раннього втручання та її етапи. 7. Охарактеризуйте основні етапи реабілітаційних заходів дитини та родини. 8. Опишіть основні чинники, що ускладнюють адаптацію родин з дитиною, яка має особливі потреби. 	<p>Основна: 1, 7,8 Допоміжна: 2,3,5-9 Інформаційні ресурси в інтернеті: 2-6.</p>
	Тема №7. Психологічні розлади пов'язані з впливом стресу та основи їх психологічної реабілітації.	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізувати стадії проживання горя. 2. Розкрити сутність посттравматичних стресових розладів: критерії діагностики, симптоматика, епідеміологія. 3. Проаналізувати особливості проведення дебрифінгу. 4. Охарактеризувати особливості надання психологічної допомоги на різних етапах дії екстремальних чинників. 5. Проаналізувати особливості надання першої психологічної допомоги. 6. Визначити особливості надання допомоги постраждалим в екстремальних ситуаціях в гострий період, період стабілізації обстановки, в період віддалених наслідків. 7. Проаналізувати інформаційні методи надання психологічної допомоги постраждалим в екстремальній ситуації. 	<p>Основна: 3,5,7,8 Допоміжна: 1,4-9 Інформаційні ресурси в інтернеті: 3-5</p>

		<p>8. Визначити особливості — нейропсихотерапевтичного методу опрацювання психотравми (травмафокус).</p> <p>9. Проаналізувати методики зняття мускульної напруги у постраждалих в екстремальній ситуації.</p> <p>10. Проаналізувати поведінкові та когнітивні методи допомоги постраждалим в екстремальній ситуації.</p>	
		<p align="center">Тема №8. Соціально-психологічна реабілітація осіб, що зазнали впливу чинників соціального стресу.</p>	
		<p>1. Визначте особливості проявів соціальних стресових розладів.</p> <p>2. Професійне вигорання як психофізіологічна проблема.</p> <p>3. Проаналізуйте особливості прояву психологічного вигорання в соціальних професіях.</p> <p>4. Охарактеризуйте особливості організації і надання особам з проявами соціального стресових розладів психологічної допомоги.</p> <p>5. Проаналізуйте особливості психологічного вигорання в соціальних професіях.</p> <p>6. Визначте особливості психологічної реабілітації вимушених мігрантів.</p> <p>7. Охарактеризуйте методи впливу на свідомість у тоталітарних сектах.</p> <p>8. Особливості психологічної реабілітації жертв тоталітарних сект.</p>	<p>Основна: 3,7,8 Допоміжна: 1,4-9 Інформаційні ресурси в інтернеті:3-5</p>
		<p align="center">Тема №9. Особливості соціально-психологічної реабілітації дітей-соціальних сиріт.</p>	
		<p>1. Розкрийте сутність поняття соціальне сирітство. Визначення, особливості та види.</p> <p>2. Проаналізуйте особливості раннього розвитку дітей в умовах перебування в державних закладах та основні напрямки психологічної реабілітації.</p> <p>3. Розкрийте сутність основних напрямків психологічної реабілітації дітей в умовах перебування в державних закладах.</p> <p>4. Проаналізуйте психологічні особливості розвитку дітей молодшого та шкільного віку - соціальних сиріт, основні методи психологічної реабілітації.</p> <p>5. Розкрийте сутність основних заходів</p>	<p>Основна: 1-3,7,8 Допоміжна: 2,7,8,9 Інформаційні ресурси в інтернеті 1.</p>

	психологічної реабілітації підлітків, що позбавлені батьківської опіки.	
Тема №10. Особливості соціально-психологічної реабілітації постраждалих в наслідок бойових дій.		
	<p>1. Визначте особливості психологічної реабілітації жертв стрес факторів воєнного генезу.</p> <p>2. Проаналізуйте наслідки впливу стресових факторів в умовах ведення бойових дій.</p> <p>3. Окресліть напрямки психологічного супроводження та кризової підтримки військовослужбовців після участі у бойових діях.</p> <p>4. Опишіть сутність психологічної допомоги ветеранам війни.</p> <p>5. Визначте особливості соціально-психологічної допомоги особам, що пережили полон та тортури.</p> <p>6. Визначте особливості психологічної допомоги внутрішньо переміщеним.</p> <p>7. Визначте особливості психологічної допомоги родинам ветеранів.</p> <p>8. Визначте особливості психологічної реабілітації вимушених мігрантів.</p> <p>9. Охарактеризуйте методи впливу на свідомість у тоталітарних сектах.</p> <p>10. Визначте особливості психологічної реабілітації жертв тоталітарних сект.</p>	<p>Основна:3, 5-8 Допоміжна: 3,8,9 Інформаційні ресурси в інтернеті: 2-6</p>
Тема № 11. Соціально-психологічна реабілітація дітей і дорослих, які постраждали від домашнього насилля.		
	<p>1. Проаналізувати види домашнього насилля та їх наслідки.</p> <p>2. Розкрийте сутність циклу насилля.</p> <p>3. Проаналізуйте психологічні портрети кривдника та жертви.</p> <p>4. Визначте особливості реабілітації дітей, які зазнали домашнього насильства.</p> <p>5. Проаналізуйте особливості реабілітації жінок та чоловіків, які зазнали домашнього насильства.</p> <p>6. В чому полягають особливості роботи психолога з кривдником?</p> <p>7. Особливості побудови корекційної програми для жертв домашнього насилля та кривдника.</p>	<p>Основна: 3,4,8 Допоміжна: 6,8 Інформаційні ресурси в інтернеті : 3,4</p>

5. Індивідуальні завдання

5.1.1 Теми рефератів

1. Загальні питання реабілітації, її види, етапи, технології.
2. Теоретичні питання реабілітаційної психології.
3. Хвороби залежності та реабілітаційні психологічні технології.
4. Кризові стани і психологічна допомога при них. Афективні розлади.
5. Реабілітація та психологічна і соціальна допомога особам, що побували в екстремальних ситуаціях.
6. Реабілітаційна психологічна допомога при психічних розладах.
7. Сексуальні проблеми і розлади. Проблеми похилого віку.
8. Реабілітаційна психологічна допомога при психосоматичних захворюваннях.
9. Реабілітаційна психологічна допомога при онкозахворюваннях.
10. Реабілітаційна психологічна допомога при неврозах.
11. Психологічна реабілітація інвалідів по зору: засоби та шляхи
12. Реабілітаційна психологічна допомога при психічних розладах.
13. Особливості реабілітації жертв домашнього насильства.
14. Реабілітація дітей, які зазнали домашнього насильства.
15. Особливості роботи психолога з кривдником.
16. Особливості психологічної реабілітації підлітків, що позбавлені батьківської опіки.
17. Особливості психологічної реабілітації учасників бойових дій.
18. Реабілітаційна робота із внутрішньопереміщеними особами.
19. Надання психологічної допомоги жертвам сексуального насильства.
20. Основні методи психологічної реабілітації осіб з вадами слуху, зору, руху, мовлення, тощо.
21. Психологічна реабілітація девіантних дітей та підлітків.
22. Вимоги до особистості реабілітаційного психолога.
23. Характеристика окремих цільових груп реабілітації.
24. Основні методи реабілітаційної психології.
25. Реабілітація дітей з депресивними порушеннями та депресіями.

6. Методи навчання

- конспектування лекцій та самостійне опрацювання лекційного матеріалу за власним конспектом лекцій;
- підготовка до семінарських занять;
- підготовка тематичних повідомлень;
- участь у групових дискусіях;
- вирішення творчих практичних завдань.

Самостійна робота за кожною темою передбачає вивчення:

- наукової літератури за темою та опрацювання визначених питань.

Індивідуальна робота передбачає підготовку доповідей, виконання наукових робіт у вигляді рефератів.

7 Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль (залік)

1. Загальне поняття про реабілітацію. Розвиток загальної концепції реабілітації.
2. Характеристика предмету реабілітаційної психології. Реабілітаційна психологія та психологічна реабілітація.
3. Основні принципи реабілітації.
4. Об'єкти соціально-психологічної реабілітації та діяльність з ними. Основні складові реабілітації.
5. Правові засади реабілітаційного процесу. Нормативно-правова база щодо реабілітації дітей.
6. Вимоги до психолога, що працює в реабілітаційній мультифункціональній бригаді.
7. Особливості роботи реабілітаційного психолога з постраждалими.
8. Поняття травмуючої ситуації. Її ознаки та різновиди.
9. Екстремальні ситуації та їх класифікація. Кризова ситуація.
10. Критичні ситуації та їх класифікація. Основні риси травмуючої ситуації.
11. Поняття про психічну травму. Типологія травмівних подій.
12. Поняття «Монотравма», «Мультитравма», «Політравма» та їх особливості.
13. Колективна травма та її особливості. Психологічні наслідки колективної травми.
14. Життєві ситуації особистості. Типи життєвих ситуацій відповідно рівня їхньої суб'єктивної складності та впливу на психічне здоров'я.
15. Види дитячих травм.
16. Базові принципи психодіагностики постраждалих осіб.
17. Психодіагностика осіб, що пережили травмівну подію.
18. Особливості посткризової психологічної діагностики дітей.
19. Основні характеристики психодіагностичних методик.
20. Характеристика методів психологічної реабілітації.
21. Завдання реабілітації психічно хворих. Сучасні концепції реабілітації в психіатрії.
22. Невротичні реакції, неврози, невротичний розвиток.
23. Поняття про депресії, види депресій.
24. Особливості реабілітації хворих на психічні захворювання.
25. Неврози та депресії у дітей і підлітків та особливості їх реабілітації.
26. Поняття про хронічні соматичні хвороби.
27. Особливості людей, що хворіють на хронічні соматичні хвороби.
28. Психологічна реабілітація соматичних хворих.
29. Психолого-педагогічна реабілітація соматично хворих дітей.
30. Предмет і завдання спеціальної психології.
31. Завдання психологічної реабілітації людей з різними психофізичними порушеннями.

32. Загальні психолого-педагогічні аспекти реабілітації людини з обмеженими можливостями.

33. Методи дослідження психологічних особливостей людини з різними психофізичними порушеннями у спеціальній психології.

34. Теоретичні підходи до оцінювання стану батьків дітей з особливими потребами.

35. Програма раннього втручання.

36. Основні етапи реабілітаційних заходів дитини та родини.

37. Основні чинники, що ускладнюють адаптацію родин з дитиною, яка має особливі потреби.

38. Психологія горя. Нозологічні форми стресових розладів.

39. Основні принципи надання психологічної допомоги постраждалим внаслідок психотравмівних ситуацій.

40. Посттравматичні стресові розлади: критерії діагностики, симптоматика, епідеміологія.

41. Перша психологічна допомога при гострих реакціях на стрес.

42. Допомога постраждалим в екстремальній ситуації в гострий період та при гострій реакції на стрес.

43. Дебрифінг та особливості його проведення.

44. Допомога постраждалим в екстремальній ситуації період стабілізації обстановки.

45. Допомога постраждалим в екстремальній ситуації в період віддалених наслідків.

46. Травмафокус – нейропсихотерапевтичний метод опрацювання психотравми.

47. Особливості застосування різноманітних методів надання психологічної допомоги постраждалим в екстремальній ситуації.

48. Поняття про полімодальну життєву кризу.

49. Хворобливі прояви соціальних стресових розладів.

50. Професійне вигорання як психофізіологічна проблема.

51. Психологічне вигорання в соціальних професіях.

52. Профілактика професійного вигорання.

53. Методи впливу на свідомість у тоталітарних сектах.

54. Фізіологічні та психологічні наслідки перебування у тоталітарній секті.

55. Особливості психологічної реабілітації жертв тоталітарних сект.

56. Соціальне сирітство. Визначення, особливості та види.

57. Особливості раннього розвитку дітей в умовах перебування в державних закладах та основні напрямки психологічної реабілітації.

58. Психологічні особливості розвитку дітей молодшого та шкільного віку - соціальних сиріт, основні методи психологічної реабілітації.

59. Основні заходи психологічної реабілітації підлітків, що позбавлені батьківської опіки.

60. Психологічна реабілітація жертв стрес факторів воєнного генезу.

61. Наслідки впливу стресових факторів в умовах ведення бойових дій.

62. Психологічне супроводження та кризова підтримка військовослужбовців після участі у бойових діях.
63. Психологічна допомога ветеранам війни.
64. Соціально-психологічна допомога особам, що пережили полон та тортури.
65. Психологічна допомога внутрішньо переміщеним.
66. Психологічна допомога родинам ветеранів.
67. Міграція та психологічне здоров'я. Психологічна адаптація до умов іншої культури.
68. Особливості психологічної реабілітації вимушених мігрантів.
69. Психологічні наслідки сексуального насильства. Надання психологічної допомоги жертвам сексуального насильства.
70. Реабілітація дітей, які зазнали домашнього насильства.
71. Психологічний портрет жертви домашнього насильства.
72. Психологічний портрет кривдника.
73. Цикл насильства та його характеристика.
74. Реабілітація жінок та чоловіків, які зазнали домашнього насильства.
75. Робота психолога з кривдником.
76. Особливості побудови корекційної програми для жертв домашнього насильства та кривдника.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути: екзамени; тести; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час практичних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські; самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та

робочих зошитів, підготовка рефератів, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\frac{\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)}}{\text{Результат навчальних занять за семестр}} \times \frac{\text{Результат самостійної роботи за семестр}}{10} = 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\frac{\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни}}{\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)}} \times \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівника.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

<i>Підсумков і бали навчальної дисципліни</i>	<i>Підсум кові бали за поточний семестр</i>	<i>Підсумк ові бали за попередній семестр</i>
--	--	--

2

Вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 3 позитивних оцінок	Підготувати реферат та конспект за темою самостійної роботи.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97 – 100	Відмінно («зараховано»)	А	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
94 – 96			
90 – 93			
85 – 89	Добре («зараховано»)	В	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома - трьома незначними помилками.
80 – 84			

75 – 79		C	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
70 – 74	Задовільно («зараховано»)	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний не повністю , але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань, містять помилки , робота з трьома значними помилками.
65 – 69			
60 – 64		E	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
40 – 59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21 – 40			
1–20		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

11.Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в інтернеті

Основна:

1. Бочелюк В. Й. Турубарова А.В. Психологія людини з обмеженими можливостями : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2011. 264 с.

2.Гевчук Н.С. Організація виховної роботи з дітьми трудових мігрантів в умовах загальноосвітнього навчального закладу. Навчально-методичний посібник / За ред. проф. Р.Х. Вайноли. Кам'янець-Подільський, 2011. 121с.

3. Джудіт Герман. Психологічна травма та шлях до видужання: наслідки насильства – від знущань у сім'ї до політичного терору. Львів, 2015. 416 с.

4. Домашнє насильство: психологічні передумови, допомога, протидія: навчально-практ. посіб. / Авт. кол. Бандурка І. О., Федоренко О. І., Мілорадова Н.Е, Джагунов Г.В., Харченко С.В, Доценко В.В., Макарова О.П., Бойко С.М., Медведєва О.В., Червоний П.Д. Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків : Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2023. 398 с.

5. Перша психологічна допомога в гострих стресових ситуаціях. навчально-практичний посібник. За заг. ред. О.А. Моргунова; О.І. Федоренко та

ін. (Н. Е. Мілорадова – підрозділи 1.2, 2.1-2.9); МВС України, Харків. нац. Ун-т внутр.справ. Харків : ХНУВС, 2022. 84 с.

6. Прикладні аспекти військової психології : навчальний посібник / В. І. Осьодло, О. Ф. Хміляр, М. С. Корольчук, В. М. Невмержицький, Н. Е. Мілорадова та ін.; за заг. ред. В. І. Осьодла. Київ : НУОУ м. Івана Черняхівського, 2015. 236 с.

7. Тохтамиш О. М. Реабілітаційна психологія : навчально-методичний посібник. Вінниця : Віндрук, 2014. 100 с.

8. Туриніна О. Л. Психологія травмуючих ситуацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Л. Туриніна. К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2017. 160 с.

Допоміжна:

1. Військова психологічна підготовка та реабілітація/від. військ.-соц. роботи соц.- психол. упр. Голов. упр. по роботі з особовим складом Збройних Сил України. Київ: Вид. Філюк, 2015. 495 с.

2. Гітун Н.І. Проблема формування у суспільстві позитивного ставлення до осіб з обмеженими фізичними і розумовими можливостями. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами*. 2015. № 12. С. 10 – 25.

3. Єгорова О.Б. Реабілітаційна психологія: курс лекцій. Навчально-методичний посібник для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія. Слов'янськ: Вид-во Б.І.Маторіна, 2018. 132 с.

4. Іванов В.О. Принципи роботи амбулаторної соціально-психологічної реабілітації осіб залежних від алкоголю : науково-методичний посібник / В.О. Іванов, Ю.М. Безсмертний, Д.Ю. Старков. К. : ПАТ «Віпол», 2013. 128 с.

5. Інвалідність та суспільство: навчально-методичний посібник / за заг. редакцією Байди Л.Ю., Красюкової-Еннс О.В. / кол. авторів : Байда Л., Красюкова-Еннс О, Буров С., Азін В, Грибальський Я., Найда Ю. К., 2012. 216 с.

6. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко... Царенко Л. Г.; за ред. З. Г. Кісарчук. К. : ТОВ “Видавництво “Логос”. 207 с.

7. Психосоціальна допомога внутрішньо переміщеним дітям, їхнім батькам та сім'ям з дітьми зі Сходу України : посіб. для практиків соціальної сфери / Мельник Л.А. та ін. ; за ред. Волинець Л.С. К. : ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2015. 72 с.

8. Шевченко Л.О., Чепіга Л.П. Практична психологія: навч. посібник. Харків: Константа, 2018. 191 с.

9. Щербакова К.В. Петрочко Ж. В. Реабілітація дітей з функціональними обмеженнями засобами мистецтва: Навч. посіб. К.: ДЦСМ

Інформаційні ресурси в інтернеті

1.Закон України «Про охорону дитинства». URL:
<https://www.gioc.kiev.ua/files/File/2402-111.htm>

2.Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні». URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text>

3.Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Загальна ред. Н. Пророк. Том 1. Київ, 2018. 208 с.
<https://www.osce.org/files/f/documents/a/a/430805.pdf> 2018

4.Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Загальна ред. Л. Царенко. Том 2. Київ, 2018. 240 с.
<https://www.osce.org/files/f/documents/a/c/430829.pdf>

5.Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Загальна ред. Л. Гридковець. Том 3 . Київ, 2018. 236 с.
<https://www.osce.org/files/f/documents/4/d/430841.pdf>.

6.Постанова Кабінету Міністрів «Про затвердження Положення про індивідуальну програму реабілітації особи з інвалідністю». URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/757-2007-%D0%BF#Text>